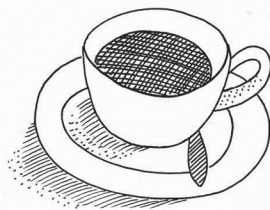
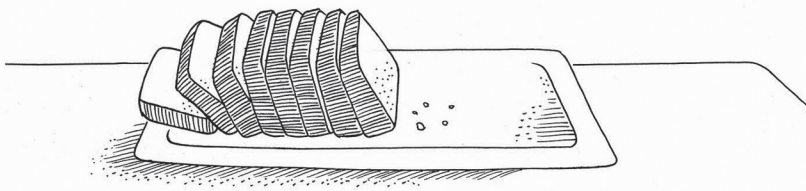
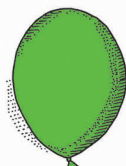

HENDRIK GROEN

Ži a nechaj žit'

Od autora
bestsellera Tajný
denník Hendrika
Groena

Ljndeni

Ži a nechaj žiť

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Hendrik Groen

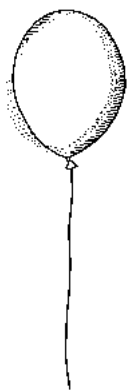
Ži a nechaj žiť – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Ljndeni

Ži a nechaj žiť

HENDRIK GROEN

Ži a
nechaj žit'

Ljndeni

Copyright © 2018 Peter de Sme ten Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam
Published by special arrangement with Meulenhoff Boekerij bv in conjunction with their
duly appointed agent 2 Seas Literary Agency and co-agent Livia Stoia Literary Agency.
Translation © Zoran Oravec, 2019
Cover illustration © Ingrid Bockting, 2018

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1274-3
ISBN e-knihy 978-80-566-1329-0 (1. zverejnenie, 2019)

„Kšeftujem s papiermi – toaletnými.“

Takto znie otrepaná odpoveď, ktorou už tridsaťdva rokov častujem každého, kto sa ma opýta, z čoho žijem. Presne tak dlho totiž pracujem vo veľkoobchode s toaletnými a hygienickými potrebami. Tridsaťšesť hodín týždenne. Od pondelka do štvrtka, od ôsmej do trištvrtke na šesť vrátane trištvrtrehodinovej obedňajšej prestávky. Dvadsať minút jem chlieb so syrom a jablko, dvadsať minút sa prechádzam priľahlými ulicami okrajovej štvrte mestečka Breukelen, kde firma sídli. V polovici cesty si v snackbare U Barta dám malú maškrtu, jahňaciu krocketku. Bart je už roky mŕtvy. Jedného krásneho dňa dostal infarkt a padol doluznačky na presklený pult medzi vlašský šalát a krocketky. Jediným prítomným zákazníkom bol poľský kamionista. Ten síce okamžite zavolať záchranku, no po holandsky nevedel ani ceknúť. A pani na linke rýchlej pomoci zas ani slovo po poľsky, čo priebeh udalostí veľmi neurýchlilo. Keď o tridsaťpäť minút neskôr dorazila sanitka, Bartovi už nebolo pomoci. Obchod prevzala Bartova žena Trees. Škoda, že sa nevolá Barbara. Názov U Barbary by sa mi rátal ako solídna alternatíva. Vlastne ma trochu mrzí, že na streche je ešte stále veľká ceduľa s nápisom U BARTA. Trees povedala, že tým vzdáva Bartovi hold. Slovo „hold“ k Trees veľmi nepasuje. Vlastne ani k Bartovi.

Päť minút pred skončením prestávky sa znovu usalaším za svoj písací stôl a skontrolujem e-mail s novými objednávkami.

Za stolom oproti mne pracuje Berend. Ten sa sám pasuje za finančnejštraj firmy. Vybavuje účty. O pár metrov ďalej sedí Marieke, riaditeľova sekretárka. Riaditeľ, pán Hertog, má svoju vlastnú kanceláriu so stolom z mahagónového dreva. Počas pracovného stretnutia s novým zákazníkom Hertog nežne pohladí svoj stôl a povie: „Krásny, však? Právě mahagónové drevo.“ Býval to stôl jeho otca, Hertoga seniora, ktorý sa v kancelárii ešte raz do týždňa ukáže, pretŕčajúc sa so svojím iPhonom s výrazom: „Len pozerajte, ako vedia osemdesiatroční dôchodcovia držať krok s dobou.“

V piatok, keď mám voľno, hrám golf so svojimi troma najlepšimi priateľmi.

2

Moje meno je Arthur Ophof. Už dvadsaťštyri rokov bývam v usporiadanej štvrti mestečka Purmerend, v radovej zástavbe z osemdesiatych rokov. Dom, v ktorom žijem, bol postavený v období nesmiernej popularity dvorov so zákazom vjazdu.

I moja žena Afra ním bola v tom čase nadšená.

„O pár rokov sa naše deti budú môcť hrať vonku v bezpečí.“

Ibaže k deťom sme sa nedopracovali. Dlhé roky sme sa o ne snažili, ako to len šlo, no márne.

„Akosi to zatažuje náš pohlavný styk,“ povedala Afra pri návšteve manželskej poradne.

Už len z tých dvoch slov sa ma zmocňovala impotencia. Moja žena je jediná mne známa osoba používajúca výraz „pohlavný styk“. Navyše, v pozore sme mali stáť na povel kalendára a teplomera.

„Pravdupovediac, ten pohlavný styk nás len ubíja,“ oznámil som terapeutovi v poradni.

Afra stratila reč.

Terapeut rozvážne prikývol. Jeho prítakávanie bolo najhodnotnejším príspevkom do debaty. Raz som si spočítal, koľko som tomu človeku za každé jeho prikývnutie musel zaplatiť, a vôbec ma to nepotešilo.

Po niekoľkých ďalších rokoch plahočenia vyšlo zo zdravotných prehliadok najavo, že s Afrinými vaječníkmi nebolo čosi v poriadku a že nemohla mať deti.

Hlavný dôvod, prečo sme sa ochotne presťahovali do Purmerendu a rozhodli sa pre bývanie za slušný peniaz v zóne so zákazom vjazdu pod oknami, padol. Niekoľkokrát som navrhol, aby sme sa presťahovali do Breukelenu, kde majú tiež veľmi pekné domčeky a navyše je to o dobrú hodinu bližšie k mojej práci, no Afru som tým nenadchol.

„Miláčik, keď ja som už k Purmerendu tak veľmi priľnula,“ priznala sa mi.

„Priľnula, priľnula, čože je to zas za slovo? Ani ja som predsa k Breukelenu nepriľnul a cestujem tam,“ namietol som.

„A to je práve ten dôvod, pre ktorý sa nemusíme sťahovať do Breukelenu, ale radšej môžeme ostať bývať pekne-krásne tu.“

Sám som si na seba uplietol bič. Nechal som to tak, a preto už dvadsaťtri rokov cestujem štyrikrát do týždňa ráno z Purmerendu do Breukelenu a večer z Breukelenu do Purmerendu.

3

Dobrych priateľov nemám veľa. Vlastne len troch. Stijna, Joosta a Wouter. Poznáme sa od strednej školy. Vždy sme sa delili o dobré i zlé a z času na čas i o dievča.

V posledných rokoch sa delíme hlavne o piatky, keď chodievame v čase i v nečase hrať golf. Stijn minulý týždeň skonštatoval, že sú to vždy „nezvyčajne príjemné piatky“.

„Tvoj opis neznie zvlášť nadšene, Stijneman,“ poznamenal Joost.

Stijn učí nemčinu na strednej škole a ešte stále je, rovnako ako voľakedy, najpoctivejším chlapcom z celej triedy. Vlastne je akýmsi príveskom tohto nášho golfového zoskupenia. Zvykli sme si naňho, pretože bol jeho súčasťou odjakživa. Stijn je skôr priateľ zo zvyku než z presvedčenia.

Rozdiel oproti Joostovi je obrovský. Ten teda určite nie je nijaká poctivka. Je advokátom a obhospodaruje pomerne širokú klientelu špekulantov, daňových podvodníkov a kriminálnikov s bielymi golierikmi. K svojim zákazníkom sa skutočne hodí, lebo je všetkými masťami mazaný.

„Vy ste vlastne jediní, ktorým hovorím pravdu,“ priznal minule. „Teda, najčastejšie. Pri väčšine pracovných stretnutí sa sústredím predovšetkým na to, aby som dokázal pravdu čo najpružnejšie ohnúť, a keď sa mi to nedarí, aby sa mi k nej podarilo aspoň trocha nahnúť.“

„Klameš aj vlastnej žene?“ opýtal sa Stijn.

„Nuž, k nej som zas vždy rýdzo úprimný,“ odpovedal Joost s úškrnom. Stijn sa naňho pozrel mierne podozrievavo.

„To určite.“

Joost je chytrák, ktorý sa neraz prechytračí do problémov, z ktorých sa mu však takmer vždy podarí bez poškrvny vyvliecť.

Ani Wouter, tretí z mojich priateľov, nie je žiaden anjelik, ale všetky svoje kšefty má vždy v tom najlepšom poriadku. Vlastní firmu, ktorá má čosi do činenia s informatikou. Svojho času som sa pokúšal porozumieť tomu, čo vlastne robí, no moju otázku zmietol s konštatovaním, „programujem, tomu ty nerozumieš“. Šanca, že by sa mi to podarilo, je vskutku mizivá. Wouter má peknú ženu, pekný dom a pekné auto, a to v tomto poradí dôležitosti. Vo svojich drahých, na mieru šitých oblekoch vyzerá vždy ako zo škatulky. Nevyhnutnou podmienkou tohto jeho životného štýlu je nezanedbateľný fakt: Wouter je pri peniazoch. Pri kolkých presne, to si necháva pre seba.

Ak sa ho na to niekto opýta, odpoveď znie: „Povedzme, že ich je viac než dost.“

No a ja? Ja som vždy túžil po búrlivom živote vo veľkom štýle, no z takého či onakého dôvodu som sa zo svojho purmerenského dvorčeka so zákazom vjazdu a veľkoobchodu s toaletným papierom v Breukelene nikdy nevytrhol.

„Na život plný vzrušenia si proste príliš lenivý,“ poznamenal minulý týždeň Joost, „alebo príliš mäkký. Alebo jedno i druhé dokopy.“

Rád by som mu bol ako protiargument čosi odvrkol, no narýchlo mi nič nenapadlo. Ani po pár dňoch uvažovania som nič nevymyslel. Áno, som pomerne lenivý. A možno nie hneď mäkkýš, ale predsa len, povedzme, zvlášť opatrný. Trochu ma to zožiera.

4

„O mŕtvych len dobre.“ Tento výraz sa podľa mňa mierne zveličuje. V krátkom čase po sebe umreli Johan Cruijff, David Bowie, Prince a Muhammad Ali, čo viedlo k takmer štyrom blahorečeniam. Dával som dobrý pozor, no v nekonečnej zálahe novinových článkov a televíznych programov, v ktorých velebili zosnulé celebrity, sa mi nepodarilo nájsť jednu jedinú smietku kritiky. Zakaždým sa vynorili nové a nové zástupy samozvaných priateľov, ktorí blahorečili svojich hrdinov a informovali nás, ako ich ešte za života úpenlivo adorovali.

Nebol nik, kto by o Cruijffovi povedal, že okrem toho, že bol fantastický futbalista, bol aj nesmierne tvrdohlavý a samoľúby. Alebo, že Ali bol natoľko hlúpy, že iba pre peniaze boxoval tak dlho, kým sa nepremlátil k parkinsonovi. Ali si mohol radšej pár tých svojich siláckych rečičiek z dní najväčšej slávy ušetriť na dô-

chodok. No odrazu už zo seba nedostal jedinú súvislú vetu. A namieste by nepochybne bola i skromná poznámočka o všetkej tej Bowieho a Princeovej márnivosti.

„Cruijffa prirovnávajú k bohovi, no mne sa to zdá prehnané. Myslím tým: boh je boh a Cruijff je Cruijff.“

Na tejto správe z Twittera som sa dobre pobavil.

Keď umrie slávny svetoobčan, smutný alebo šokovaný som len zriedkakedy, a ani klásť kvety či páliť sviečku na jeho pamiatku by som sa neponáhľal.

I

„Afra, si ty vôbec šťastná?“

Včera, sediac v polohe lotosového kvetu, ma touto otázkou prepadla priateľka z jogy Heleen.

„Ehm... celkom. Myslím si.“

„Myslíš si to či vieš? A čo znamená celkom? Na slušnú dvojku či na priemernú trojku?“

„Bože, Heleen, nemôže to počkat? Akurát sa snažím dosiahnuť zen,“ pokúsila som sa položartom vyklázať z rozhovoru.

Našťastie sa už k tomu nevrátila. Medzičasom sa mi Heleenina otázka uhniezdila v hlave a viac z nej nevyšla. Mám podozrenie, že tejto myšlienke sa už roky vyhýbam. Jej vyslovením sa stala dotiera-vejšou.

Po niekoľkých dňoch premávania sa s chrobákom v hlave som musela úprimne priznať: horko-ťažko si dávam tri mínus. Z času na čas mám aj deň na dvojku, no vyskytne sa i deň na sotva dostatočnú. Možno ani tá tri mínus nie je známkou úprimnosti, pretože jednoducho odmietam svoj život hodnotiť nedostatočnou.

Kedysi to bolo lepšie.

Keď sme sa s Arthurom spoznali, bola som šťastná. A tiež prvých pár rokov v Purmerende bolo nesmierne príjemných. Nemali sme žiadne starosti a veľa sme cestovali. Do Egypta, do Mexika – napríklad.

I keď sme na tých výletoch mali trocha smolu. V Mexiku nás okradli a niekoľko dní sme museli čakať na vybavenie nového pasu. A v Egypte sme ochoreli.

Odvtedy som pri cestovaní mierne paranoidná. A ani po rokoch, čo ma nesmierne rozhorčuje, ma tá paranoja vôbec neopúšťa. Dokonca ani keď mám poisťku na všetko, na čo sa len poistiť dá. Alebo sa poistuje proti niečomu? V každom prípade moja túžba objavovať svet ochabla. Úplne mi stačí bicyklový výlet po Holandsku. Aj Nemecko sa mi páči. Áno, viem, znie to trocha strojene, no je to silnejšie než ja. Už len pri predstave, že by som šla na dovolenku do Afriky či do Číny, ma zalieva pot. Arthur by rád navštívil Japonsko, no ja nemám odvahy. Zrejme je to preto, že leží blízko Severnej Kórey.

Možno sa o mnohé ukracujem, no týždeň v prírode, napríklad v provincii Drenthe či na ostrove Terschelling, považujem za dostatočne krásny. Aby som ostala pri známkach: poctivá dvojka.

Osobne by som svoju päťdesiatku najradšej nechal prejsť bez povšimnutia, no Afra niekoľkokrát naliehala, aby som túto jubilejnú udalosť veľkolepo oslávil.

„To si predsa nemôžeš nechať len tak ujsť,“ povedala.

„Prečo nie?“

„Lebo nie!“

„Proti takému nepriestrelnému argumentu nič nezmôžem.“

„Ašpiruješ na účasť vo *Vtipnejší vybráva*? Aspoň raz by si však mohol myslieť na iných. Sú totiž aj takí, ktorí by ťa aspoň raz radi videli v žiare reflektorov.“

Chcel som jej povedať, že už roky sa podľa možností akejkoľvek žiary a žiarenia stránim, zvlášť toho slnečného, a ak sa mu vyhnúť nedá, natriem sa faktorom päťdesiat. Faktorom, ktorý je proti ľuďom neúčinný.

Afra by to okomentovala: „To sme zasa vtipní, však?“

Nuž, bodaj by sme boli takí vtipní. Ani sa neviem rozpamätať, kedy ma naposledy rozosmiala. Možno vtedy, keď sa na skladacej stoličke prevrátila do nafukovacieho bazénika. To bolo jej najlepšie číslo, zachádzal som sa od smiechu. Najradšej by ma vtedy bola v tom bazéniku utopila.

Nie veru, s jej zmyslom pre humor som trafil vedľa. Vlastne je dosť zvláštne, že som si to počas prvých rokov nášho vzťahu neuviedomil. Nepozornosť pri zoznamovaní býva dôvodom rozpadu väčšiny partnerských vzťahov.

Čo sa týka osláv mojich narodenín: už som sa s ňou zmieril. Usporiadam ju budúci týždeň v našej záhrade. Vlastne, zorganizuje ju Afra.

Ako prvých pozvala susedov. Nie preto, že sú takí milí, ale preto, aby už v zárodku predišla prípadným sťažnostiam na rušenie nočného pokoja. Ďalej pozvala svoje kamarátky z jogy a turistického krúžku, svoju rodinu, dvoch svojich kolegov z práce a ešte pár mojich známych. Na Joosta, Stijna a Woutera „pozabudla“. S nimi sa veľmi neráči. Pozval som ich sám, pri golfe.

Čím viac sa ten deň blíži, tým viac sa mi prieči.

„Keď sa oslava trochu rozbehne, isto sa ti zapáči,“ povzbudzoval ma Joost, „a ak nie, bude po nej skôr, než sa nazdáš.“

6

V diaľničnej zápche do Breukelenu mám na chmúrne myšlienky dostatok priestoru. V poslednom čase sa im poddávam čím ďalej, tým viac. Odkedy Joost poznamenal, že som na búrlivý život vo veľkom štýle lenivý a/alebo mäkký, neviem sa jeho pripomienky zbaviť. Musím priznať, že z plánov, ktoré som mal vo svojej dvadsiatke, sa uskutočnilo len pramálo. Zo sveta som nevidel takmer nič, nezažil som žiadne divoké dobrodružstvá a nepodarilo sa mi ani obklopiť širokým okruhom skvelých a zaujímavých ľudí.

Práve v momente vykročenia do búrlivého života som sa zamiloval do Afry. Bol som zalúbený po uši, dokonca vyše hlavy, a to mi akosi skrzílo plány.

Vravela, že cestovanie miluje. Našu prvú spoločnú dovolenku sme strávili v Egypte. Z desiatich dní sedela Afra päť na záchode. O rok neskôr sme sa vybrali do Mexika, kde jej hneď na druhý deň ukradli na trhu kabelku. Na náhradný pas sme čakali vyše týždňa. Jej láska k ďalekým krajinám tým nadobro vyhasla.

„Načo cestovať na druhý koniec sveta, keď aj tu neďaleko sú krásy, ktoré sme ešte nevideli?“ znel odvtedy jej argument v neprospech dobrodružstiev. A pod neďaleko mala na mysli Benelux, eventuálne Nemecko. Francúzsko bolo tiež veľmi pekné, no ten ich jazyk, všakže...

A tak už dlhé roky chodím v septembri na turistiku do provincie Drenthe, do Luxemburgu alebo do nemeckého Schwarzwaldu.

„Príjemne, mimo dovolenkovej sezóny. Vtedy to máme o čosi lacnejšie a pokojnejšie,“ tvrdí Afra.

Ja by som chcel ísť do Patagónie a Laponska, do Japonska a Číny. No Afra už pri pomyslení, že by mala jesť paličkami, dostáva záchvaty klimaktéria.

Dopravná zápcha je dlhšia ako zvyčajne. Už štvrťhodinu stojím za dodávkou z tradičného rybárskeho mestečka Volendam naloženou rybami. RYBY! KAŽDÉMU ZACHUTILI BY! Volendamčania sú skutoční básnici!

7

V poslednom čase mi čoraz častejšie chodia e-mailom reklamy na stoličkové výtahy, skútre pre seniorov a plienky proti inkontinencii. Podľa toho, ako používam internet, musel akýsi špeciálne naprogramovaný počítač vyhodnotiť, že to so mnou ide poriadne z kopca. Len tak mimochodom, medzi tými e-mailmi pravidelne nachádzam aj výhodné ponuky na poistenie pohrebných nákladov. Zjavne nevedia, že Afra uzatvorila poisťky na všetko, na čo sa len dalo. Takže naše dovolenkové prechádzky lesom v Drenthe máme zabezpečené plným celoročným úrazovým cestovným poistením. Aj keby nás náhodou zavalil trebárs megalitický dolmen.

Jedna Afrina priateľka ohlásila minulý rok krádež mobilného telefónu v kempingu, no nepreplatili jej ho, pretože podľa poisťovacej spoločnosti mala mať vo svojom turistickom stane sejf, do ktorého si svoju Nokiu mala odložiť. Vtedy Afra na chvíľočku uvažovala, že cestovné poistenie zruší, no podľa nej na nás spoza každého rohu číhalo ešte stále príliš veľa možných nešťastí.

„Ako napríklad?“ opýtal som sa jej.

„Tu ho máš, Arthura, s jeho vedeckými dôkazmi. Nie, Arthur, nemám poruke pripravený žiaden vyčerpávajúci zoznam príkladov možných katastrof.“

„Nepotrebujem celý zoznam. Jeden jediný príklad mi postačí.“

„Nuž, nad ozbrojeným útokom si neuvažoval?“

Prikývol som, akoby to bol vhodný príklad, a na to, že na ozbrojené útoky sa cestovné poistenie nevzťahuje, som ju neupozorňoval. Rovnako ako na útok atómovou bombou.

8

Včera som sa zúčastnil na kremácii susedovho otca. Do deväťdesiatky mu chýbal presne jeden týždeň. Bol to veľmi škrobený pohreb. Šiel som kvôli susedovi, nie kvôli zosnulému, toho som vôbec nepoznal. Niekoľkokrát som ho zazrel sedieť v záhrade pod slnečníkom, v rukách roztrasených pánom Parkinsonom držal knihu. Obdivoval som, že vôbec dokáže čítať tie tancujúce písmenká, no neskôr som sa do počul, že tú istú knihu čítal už roky.

Keď človek nesmúti, vníma smútočnú sieň krematória predsa len akosi inak. Vždy ma prekvapuje tá atmosféra tepla, ktorú vedľa vytvorí, to vrúcne, nenútené prijatie a príjemné zariadenie. Človek sa tam hneď cíti ako doma.

Žartujem. Človek túži po veselých afrických pohreboch plných hudby, spevu a tanca hneď pri vstupe. Možno by si radšej vybral patetický nárek a bedákanie arabských pohrebov než to mrazivé ticho, ktorým priemerné holandské krematórium prijíma svojich mŕtvych i živých.

Cintoríny nepýtajú mnoho záujmu, zvlášť, keď je slnečno.

Na poslednej rozlúčke so zosnulým sa zúčastnilo štyridsaťsedem ľudí. Možno prišli len zo slušnosti, aby neostali v hanbe. Množstvo prítomných je výrazne podpriemerné. Vždy počítam, koľko ľudí prišlo na pohreb. Dvestopäťdesiatpäť je rekordné číslo. Koľko ich príde na pohreb mne? Môžem len dúfať, že ich bude viac ako štyridsaťsedem.

Smútočnou sieňou hlaholili Andrea Bocelli a Sarah Brightmanová *Time to Say Goodbye*. Hit číslo jeden v prvej desiatke pohrebných šlágrov.

Medzi nimi sa nachádzajú aj naši speváci: komik Paul de Leeuw, domorodý il cantante Marco Borsato a televízna hlásateľka Claudia de Breijová. Tešilo by ich to? Alebo by mysleli len na autorský honorár? Claudia de Breijová sa stala populárnou vďaka piesni *Smiem sa k tebe prichýliť?*. Je to vlastne čudné, pretože ten, od ktorého chce, aby ju prichýlil, leží predsa v rakve. Britská vojnová diva Vera Lynnová alias The Forces Sweethart a jej *Kam a prečo?* i „naša“ hviezda päťdesiatych rokov Mieke Telkampová so songom *Čoskoro sa zídeme* z prvej desiatky zmizli. Škoda. Možno si ich dám na svoj vlastný zoznam pohrebných hitov ako prekvapenie. A možno ešte radšej tam pridám *V chodbe stojí kôň* od humoristu Andrého van Duina. Rozhodne v tomto nechcem nasledovať väčšinu.

„Posledné bláznovstvo, ľudkovia, vám ponúka sám zosnulý.“

Ak máme ísť na kremáciu alebo pohreb, dostane Afra väčšinou migrénu. Vôbec mi to neprekáža, lebo na ne chodím aj tak radšej sám. Inak by sme museli, hlavne na pohreboch, celý čas kráčať ruka v ruke a svorne predstierať oporu a útechu.

II

Na Amsterdamskej univerzite som študovala psychológiu. Späťne hodnotím toto obdobie ako najkrajšie roky svojho života. V druhom ročníku som sa na jednej zo študentských osláv spoznala s Arthurom. Bol zábavný a šarmantný. No medzičasom mu z toho veľa neostalo. Hoci z času na čas ma ešte rozosmeje.

Ak mám byť úprimná, musím priznať, že ani ja už nie som najpríťažlivejšia, a nemám na mysli svoj výzor.

„Čas je k tebe ohľaduplný,“ povedal mi Arthur minule. Bolo to veľmi milé, hoci dodal, že to nevymyslel sám, ale Joost, jeden z jeho priateľov, ktorý to hovoríeva vlastnej žene.

Na svoj vek vyzerám rozhodne ešte celkom atraktívne. Je to jedna z mála výhod bezdetnosti. Stáva sa veru aj to, že so mnou muži flirtujú. Sú to síce väčšinou šesťdesiatnici, ale predsa...

Keď som Arthura spoznala, študoval kultúrnu antropológiu. Musel si ju vybrať pre nevednosť názvu, pretože sa mi ho nikdy nepodarilo pristihnúť zaujatého cudzokrajnými kultúrami. Ved' ani nedoštudoval. Po tom, čo mu prvé dva ročníky zabrali takmer päť rokov, sa jeho otec rozhodol, že ho viac nebude financovať, a Arthur musel ísť pracovať. Najprv do opravovne bicyklov do prímestskej časti Amstelveen a neskôr do veľkoobchodu s toaletnými potrebami v Breukelene. Je to kus cesty, no mohol byť rád, že niečo našiel. Už tam pracuje viac než dvadsať rokov a medzičasom sa z neho stal vedúci nákupu a predaja.

Zdá sa mi, že v tom Breukelene je medzi kotúčmi toaletného papiera vo svojom živle. Hoci, keď o tých papierových zázrakoch vtipkujem, jeduje sa.

Dnes, presne pred jedenástimi rokmi, som sa prvýkrát zoznámil s Ester. Pracovala pre dodávateľa automatov na papierové utierky a toaletný papier. Zaskakovala za prepracovaného obchodného zástupcu na maróдке. Namiesto šedivej hlavy s fúzikmi a rednúcimi vlasmi mi do kancelárie vplávala bujará svetlovlasá kučeravá hriva.

„Pekné poludnie, hľadám pána Ophofa,“ povedala.

Možno som ústa nechal otvorené až pridlho.

„Zaskakujem za pána Schultza, dočasne vyradeného po menšom vyhorení,“ dodala na vysvetlenie.

Odpovedal som niečo ako: „Nuž, doprajme pánovi Schulzovi príjemné uzdravenie.“ Nebola to nijako ohurujúca uvítacia veta, no Ester sa pri nej naširoko usmiala.

Ani pokračovanie nebolo zvlášť skvelé. „Už dvanásť rokov kšeftujem s papiermi – toaletnými, no ešte nikdy mi pred písacím stolom nestála taká pekná žena od automatov.“

„To určite hovoríte každej žene od automatov,“ povedala Ester s leskom v očiach vyrážajúcim dych.

Nasledujúce mesiace som každých niekoľko týždňov objednával jeden alebo dva automaty na papier, zatiaľ čo predtým som ich objednal štyridsať naraz. Takto som mal odrazu prijateľný dôvod Ester zavolať.

„Pri porovnávaní objednávkového listu som si všimla, že odkedy je pán Schulz chorý, prehodnotil si stratégiu nákupu,“ poznamenala a v telefónnom slúchadle som priam cítil, ako sa pri tom ironicky uškŕňa.

„Kráľovná automatov si skrátka zaslúži iný prístup než prepracovaný pán Schulz.“

Na linke sme viseli dobrú štvrtúhodinu. Všimol som si, že kolega Berend môj rozhovor napäto sleduje. Uvedomil som si, že sme neskrývane flirtovali.

„Arthur, v ponuke mám nový držiak na toaletný papier. Nemala by som sa niekedy zastaviť, aby som ti ho predviedla?“ opýtala sa Ester. Navrhol som, aby sa zoznámene s držiakom uskutočnilo v reštaurácii. Ester to považovala za dobrý nápad.

Keď som zavesil, Berend zahíkal: „Dobrá ženská, čo?“

Asi rok sme spolu chodievali do reštaurácií, do kina, na pláž a nakoniec i do posteľe. Bol to raj. Bol som totálne vykoľajený. Ester tiež, ibaže ona sa spamätala ako prvá. Dobrý manžel a tri malé deti, dvoj-, štvor- a sedemročné, prevažovali strelku váh z opačnej strany. Nemohol som jej zazlievať, že sa rozhodla pre nich. Nechala sa vťahnuť do prudkého víru zamilovanosti, no skutočnosť ju z neho vždy vytrhla.

„Nedokážem niekoho milovať natolko, aby som kvôli nemu nechala v štiche tri deti.“

Takmer pred desiatimi rokmi sme sa rozlúčili. Už nechcela, aby sme sa stretávali, v každom prípade na dlhý čas.

„Môžem ti o desať rokov zavolať?“ opýtal som sa vtedy. Napriek všetkému som to myslel smrteľne vážne.

Prikývla a pohladila ma dľaňou po líci.

Pár sekúnd sme bez pohnutia stáli oproti sebe. Potom ma rýchlo pobožkala na pery, otočila sa a odišla.

Hľadel som za ňou a dúfal, že sa ešte jedinký raz obzrie. Neurobila tak. Zdalo sa mi však, že si rukou pretrela oči.

Ešte dvadsaťjeden dní a desať rokov je preč.

V aute mám čas premýšľať. Napríklad nad samovraždou. Nie, nemierim svoje ambície tým smerom. Myšlienky smerujem k ľuďom, ktorí tak urobili z presvedčenia, že život im už nemá čo ponúknuť. Spisovateľ Joost Zwagerman či herec Antonie Kamerling, ale podobných príkladov je isto viac. Obdiv, peniaze, zdravie, krásne ženy, naoko viac než dostatok dôvodov na to, aby človek chcel zostarnúť, a predsa ich strhla smrť. Kdesi v hlavách sa im usalašilo zopár drobulinkých, poblúdených transmitterov, ktoré sa postarali o to, aby boli namiesto šťastia a spokojnosti zúfalo nešťastní, nech robili čokoľvek. Smola. Hlúpe, však?

Z času na čas mám po krk života, ktorý viem, no nie života vo všeobecnosti. Mám dosť Breukelenu i Purmerendu, dosť toaletného papiera i radového domčeka na pokojnom predmestí. Snívam o New Yorku a Toskánsku, ale o mesiac musím ísť na štvordňový cyklistický výlet po severnom Holandsku. Afra by bola rada, keby sme bicyklovali v rovnakých dresoch, aby sme vyzerali „športovo“. Na riadidlách má držiak na mapy. Niekedy sa pristihnem pri tom, že sa pokúšam bicyklovať v čo najväčšom odstupe od nej, aby to vyzeralo tak, že k nej nepatrím.

Nie je to jej chyba. Nie je to jej chyba. Nie je to jej chyba. Musím si to opakovať stále dookola. Je taká, aká je. A ja som slaboch, ktorý nie je tým, kým by chcel byť.

Golfové ihrisko v Purmerende je pomerne drahé. Hoci mi na peniazoch veľmi nezáleží, pri golfových ihriskách vo všeobecnosti platí: čím drahšie, tým snobskejšie. V prípade Purmerendu to

znamená zbytočne veľkú, nevkusne zariadenú budovu „klubu“, v ktorej ľuďom servírujú ciabattu s tuniakovým carpacciom, rukolou a hľuzovkovou majonézou za jedenásť eur a sedemdesiatpäť centov. Osobne mám radšej kantíny, v ktorých ponúkajú žemlu s kroketou za dva a pol eura. V Purmerende to nazývajú rezort, čo znamená, že človek si musí dať dobrý pozor, aby ho úplne neoškľbali. Súčasťou areálu je aj konferenčné centrum pre samozvaných podnikateľov. Preto golf hráme radšej tam, kde na parkovisku nestoja drahé autá a kde sa ľudia nepovyšujú nad obyčajných smrteľníkov. Väčšinu piatkov trávime napríklad v Amsterdame Sever. Ak je tam však plno, sme nútení presunúť sa do Purmerendu.

Keď Stijn odpáli loptičku do vody, povie: „To je smola.“ Ak to isté urobí Joost, zaznie rásne: „Doboha!“ Wouter v takom prípade zhúkne doriti, ja iba zavrčím. Takto má každý svoj vlastný štýl.

Naše rozhovory sa točia okolo golfu, žien, práce, peňazí a najnovších správ. Joost a Wouter sú svorne presvedčení o tom, že svet by bol o čosi lepší, keby sa riadil ich radami. Na každý problém majú riešenie. Stijnov postoj je miernejší, preto akosi, slušne povedané, zaniká pod hlasným krikľúnstvom Joosta a Wouteru. Ja sa nachádzam kdesi medzi oboma štýlmi.

Joost včera rozprával o tom, že si v Taliansku kúpi domček. V Toskánsku, aby som bol presný. A srdečne nám ponúkol, že tam môžeme pokojne kedykoľvek zájsť. Tým „nás“ myslel Wouter a mňa. Joost s tým začal, až keď bol Stijn už preč.

„Jeden môj klient sa chce toho domčeka zbaviť, pretože najbližšie roky ho nebude môcť využívať. Akurát mu napparili osem rokov. Tú vilku môžem získať za veľmi dobrú cenu.“

„Nie je to riskantné, prevziať dom od kriminálnika?“ opýtal som sa.

„Nie, má to dobre premyslené“, vysvetlil Joost. Dom bol ešte stále napísaný na nejakého Taliana, od ktorého ho kúpi. Ten istý

Talian sa za menší poplatok postará o jeho údržbu a dá naň pozor. Nikto si to ani nevšimne.

„A kto všetko o tom vie?“ opýtal sa Wouter.

„Nikto, len vy.“

„Ani tvoja žena?“

„Nie, tá zatiaľ nemusí nič vedieť. Stále by som tam s ňou musel chodiť, to si nechám na neskôr.“

„Mne sa tvoje pozvanie páči. Rád tam niekedy prídem. A veľmi rád i bez ženy. Bez toho, aby o tom niekto vedel.“ A bolo to vonku prv, než som si niečo uvedomil.

„*Be my guest*, milý priateľu,“ odpovedal Joost.

12

V poslednom čase pozerám, či nevidím číslo 1729. Dúfam, že ak sa niekde objaví, budem v príjemnej spoločnosti. Vtedy akože ne-dbalo utrúsim, že číslo 1729 je nevšedné. A ak sa ktosi opýta prečo, tak s čo najväčšou ľahkosťou odpoviem, že je to najmenšie číslo vyjadriteľné dvoma rôznymi spôsobmi, a to ako súčet dvoch tretích mocnín, konkrétne jednotky a dvanástky alebo deviatky a desiatky.

Ako keby som matematike rozumel...

Som taký zvedavý na všetky tie začudované pohľady. Škoda len, že pravdepodobnosť, že sa číslo 1729 niekde len tak zjaví, je veľmi malá. Hoci istá pravdepodobnosť tu je, veď čo sa babe chcelo, to sa babe snilo. Tento letopočet sa nachádza na priečeliach niekoľkých budov a Wikipédia udáva informáciu o vodnej píle, no inak sa mi na internete nepodarilo nájsť žiadne zaujímavé dejinné udalosti v tom roku.

To číslo mám z novin. V aute som sa nabífl'oval, prečo je to číslo nevšedné. Na čo všetko je taká dopravná zápcha dobrá... Napriek tomu som si kládol otázku, či nemám niečo lepšie na práci.

Už roky mi leží v hlave myšlienka, že využijem čas zabíjajúcim čakáním v kolóne áut rozumne a naučím sa cudzí jazyk. Nie len taký obyčajný, ale nejaký ťažký, ako napríklad ruštinu, čínštinu alebo japončinu. Jazyk, ktorým by som mohol pomachrovať. Tak ako z väčšiny mojich plánov, ani z tohto nič nebolo. Dlhý čas mi to ani veľmi neprekážalo, no budúcnosť sa mi každým dňom skrakuje a čím ďalej, tým viac si leziem na nervy. Moja úbohá nerozhodnosť a ten večný prístup k životu à la kašli na to ma začína zhrýzať. „Kašli na to“ je červenou nitou môjho života. Ak chcem ešte niekedy v živote stihnúť niečo, čo sa aspoň trochu podobá na búrlivosť vo veľkom štýle, tak je najvyšší čas, aby som s tým začal.

13

Myšlienka na Joostovu taliansku vilku ma vôbec neopúšťa. Joost mi na svojom telefóne ukázal niekoľko fotiek. Žiarivo biely domček na kopci s peknou záhradou s viničom a dokonca i s bazénikom sa nachádza mierne za dedinou, neďaleko mestečka Volterra s malebnými reštauráciami, krčmičkami a obchodíkmi. Človek tam nájde vytúžený pokoj, no ani za spoločnosťou to nemá ďaleko.

Afry som sa čo najnenútenejšie opýtal, či by sa jej chcelo ísť budúce leto do Talianska. Nie, to by sa jej teda nechcelo. Prílišné teplo, nezrozumiteľný jazyk a špagety každý deň nie sú nič pre ňu. A prečože sa pýtam?

„Len tak.“

„Ty nikdy nerobíš nič len tak.“

„Nuž, tentoraz áno, len tak.“

„To určite...“

„To určite!“ je jej oblúbený záver našich rozhovorov.

Oslava mojich narodenín sa vyvíjala dosť predvídateľne. Krátko po káve a torte nastalo klasické rozdelenie: baby, dôchodcovia a otravy zostali sedieť v obývačke, chlapi a niekoľko gurážnych ženských postávalo v kuchyni. Aký mechanizmus toto tradičné rozdelenie určuje, neviem, no blízkosť chladničky v ňom hrá určite svoju rolu. V obývačke sa zhovára kultivovane a pije s mierou, no v kuchyni sa nasáva v solídnom tempe a s približujúcim sa večerom i hlučnejšie debatuje a smeje. To, že sa recyklujú hlavne staré vtipy, nikoho netrápi.

Za normálnych okolností by som sa nachádzal predovšetkým v kuchyni, no na vlastnej oslave sa odo mňa očakávalo, že sa budem regulárne baviť i so susedmi a s Afrínymi priateľmi v obývačke. Moja žena mi niekoľko pokusov o útek obratne prekazila. Napríklad mi v kuchyni vtisla do rúk tanier so syrom alebo pečeňovkou s prosbou, či by som nešiel do obývačky ponúknuť hostí. Pre priateľov z jogy nakrájala Afra čerstvú zeleninu. Skrátka, narodeninová oslava spĺňala všetky klasické klišé. Na záver sa Wouter len tak mimochodom vygrcal v záhrade do kvetináča aksamietnic.

„Tak, to je úľava.“ Nepoznám nikoho, kto by sa vedel vygrcať s takou ľahkosťou a piť ďalej ako Wouter. Joost považoval za najlepšie riešenie celý kvetináč vyhodit’.

Nasledujúce ráno presnorila Afra celú štvrt’ aby svoje aksamietnice našla, no Joost bol dostatočne predvídavý a kvetináč uložil do zadného kufra svojho auta a cestou domov ho vyhodil do kontajnera.

Afru to položilo na celé dni.

„Preboha, ako len môže zmiznúť celý kvetináč aksamietnic?!“ nechápavo krútila hlavou.

Dodal som: „Možno ich niekto vyhodil, pretože mu smrdeli.“

„To určite... nebuď smiešny,“ odvrkla Afra.

Vek odchodu do penzie sa zvýšil o tri mesiace. Je to tretie či štvrté zvýšenie za posledných šesť rokov. Človek tomu neujde: sám musím pracovať do šesťdesiatich siedmich a troch mesiacov. Teda, minimálne dovtedy. Ak, samozrejme, za najbližších sedemnást rokov nedôjde k niekoľkým trojmesačným zvýšeniam, a že sa tak stane, na to môžete vziať jed.

Stačí si to spočítať. Ľudia sa dožívajú vyššieho veku, priemerne dostávajú nižšiu penziu a poberateľov penzie bude vo vzťahu k počtu pracujúcich len pribúdať. Mínus plus mínus je dvojité mínus. Henk Krol, šéf stany 50PLUS, si myslí, že je to nezmysel, pristupovať k problémom pod týmto zorným uhlom, ak „ide o ľudí, ktorí sa zaslúžili o slávu tejto krajiny“. Nevkladajme do Henka a jeho pluspäťdesiatnikov, ktorí sa zaslúžili o slávu tejto krajiny, dôveru v správu štátnej peňaženky.

Nie som si istý, čo považujem za horšie: alebo ďalších sedemnást rokov a tri mesiace sedieť za písacím stolom oproti účtovníkovi Berendovi, alebo sa ďalších sedemnást rokov a tri mesiace vliecť dve a pol hodiny denne v premávke.

Posledné tri mesiace navyše sú psychologicky poslednou kvapkou do vedra plného vlastnej stádovitosti, ktoré týmto pretieklo.

Ďalších vyše sedemnást rokov toaletné záležitosti a ďalších vyše sedemnást rokov trasa Purmerend-Breukelen-Purmerend.

Niečo sa musí stať.

Frederieke, sedemročné dievčatko zo susedstva, hráva futbal. Hrdo mi prišla ukázať rebríček výsledkov, pretože jej družstvo stojí na samom vrchu.

Naspodku stáli dievčatá skupiny F5 z FC Almere.

Hrali deväť zápasov: výhry 0, remízy 0, prehry 9.

Góly: dali 4, inkasovali 117.

Musel som preglgnúť. V priemere prehrali 13 – ½.

Stosedemnástkrát musela sedemročná malá brankárka, bezpochyby s copčekom a priveľkými rukavicami, vyťahovať loptu zo siete. Hovorí sa, že kolektívne športy formujú charakter, je však otázne, čo tieto štatistiky robia s dievčatami z F5 z Almere.

„S najspodnejšími sme vyhrali osemnásť nula,“ povedala malá susedka pyšne.

Prikývol som a myslel na tú malú brankáročku. Bolo mi jej nazaj ľúto.

17

Moja matka je už roky mŕtva a s otcom som sa zniesol, až keď bol dementný. Bilancia je celkom pekná, keď má človek aspoň trochu milých svokrovcov. Takže: keď netečie, aspoň kvapká. Moja svokra Gerda je milá osoba. Môj svokor Piet je veľmi otravný chlap.

Gerda mi svojho času, po tom, čo stiahla takmer dve fľaše vína, medzi štyrmi očami povedala: „Vôbec nechápem, ako je možné, že mám takú nudnú dcéru. Skutočne som urobila všetko, čo bolo v mojich silách, aby bola aspoň trocha k svetu.

„Možno prevážili Pietove dominantné gény,“ presviedčal som.

„Vlastne nerozumiem ani tomu, prečo som sa vôbec za Pieta vydala.“

Na chvíľu sa zamyslela.

„Vlaste rozumiem. Bol to fešák a ja som veľmi chcela vypadnúť z domu. Tak mi treba... Preto som možno pri ňom aj ostala. Kedysi mal v sebe čosi nežné.“

„Našťastie si sa od tých dvoch veľmi nenakazila,“ utešoval som ju. Ešte chcela čosi povedať, no do dverí vstúpila Afra s bylinkovým čajom.

Piet každý boží deň stoná pre kadejaké boľačky, no nič mu nie je. Gerde pred pár mesiacmi zistili rakovinu pľúc, je na tom zle, ale človek ju počuje sťažovať sa len výnimočne. Štyridsaťdva rokov fajčila balíček cigariet denne. Celý ten čas bola oddanou fajčiarkou: vychutnávala každý šluk.

„Škoda, že mi pľúca napadla rakovina. No na druhej strane, vyfajčila som približne štvrt milióna chutných cigaretiiek, a to už tiež čosi znamená. Na to ľudia zabúdajú,“ skonštatovala s úsmevom.

„No hej, ale medzičasom sme tú pliaгу pekne-krásne dostali,“ povzdychol si Piet. Zvažujem, či ho neovalím vázou. Gerda si všimla moju napätú tvár a povedala: Nechaj to tak, Arthur, škoda námahy.“

„Čo je škoda námahy?“ opýtala sa Afra.

„Rozčuľovať sa,“ odpovedala jej matka.

„Myslíš vzhľadom na tvoju chorobu?“

„Áno, tak nejako.“ A pokračovala: „Arthur, nechcelo by sa ti ísť sa so mnou trochu poprechádzať?“

„Samozrejme, mami.“

„Aké vtipné, synak, to je prvýkrát, čo si ma nazval mamou.“

III

Arthur a ja máme úplne odlišný okruh priateľov, čo náš vzťah nijako neulahčuje. Mám skvelých priateľov z tenisového klubu i z jogy, ale Arthur sa nazdáva, že sú suchopárni. Nablas to síce nepovie, ale vidím, že si to myslí. Rozčuluje ho už len fakt, že pár dievčat sa stretáva len preto, aby tak ako ja vychutnali šálku bylinkového čaju. Tvári sa, akoby len jeho pivo a vínu holdujúci priatelia predstavovali takpovediac výkvet ľudstva. Možno mi závidí, že ja mám priateľiek desať a on len troch. Dvoch zvlášť arogantných, Joosta a Woutera, a jedného pomerne slušného, Stijna, učiteľa nemčiny. Tí prví dvaja robia čosi pokútne.

Na Arthurových narodeninách bolo jasne vidieť, ako sa ľudia separovali. Moji priatelia, susedia a môj otec sedeli v obývačke a Arthur a jeho priatelia stáli v kuchyni spolu s mojou matkou, nota bene. Pohodlne, bez námahy, na dosah chladničky.

Párkrát som poslala Arthura do obývačky s chuťovkami, no po tom, čo každého ponúkol syrom a pečienkou, hľadal zámienku, ako sa čo najskôr dostať späť do kuchyne. Tí v kuchyni sa dokonca celkom slušne pripili. V istej chvíli som kohosi dokonca počula vracať, no pozrieť som sa nešla. Len tak mimochodom, pekne po sebe upratali, pretože som nenašla žiadne stopy. To už bola väčšina mojich priateľiek a susedov našťastie doma. Naš sused nasledujúce ráno vytresol, že sa veselo bavili ešte dlho po ich odchode.

„A poriadne,“ dodala jeho žena trochu štiplavo.

Považujem však za skutočne veľmi nemilé, že v ten večer zmizol kvetináč s aksamietnicami. Arthur povedal, že o tom nič nevie, no podotkol, že ich možno niekto preložil na iné miesto, pretože smrdia. Myslím si však, že mi klamal a že s tým kvetináčom vystrojili nejakú hlúposť. Nasledujúce ráno som obehla celú štvrt, no nikde som ho nenašla. Kto by si už so sebou bral kvetináč aksamietnic?

Ďalšiu sobotu však šiel Arthur kúpiť nový kvetináč a kvietky, čo mu slúži ku cti. Nedoniesol síce aksamietnice, ale vôbec mi to nie je ľúto, pretože skutočne páchnu akosi svojsky.

S veľkoobchodom s toaletnými a hygienickými potrebami to nejde najlepšie. Riaditeľ Hertog včera úplne neočakávane zvolal do svojej kancelárie plenárne zasadanie: Marieke (sekretariát), Berenda (financie), Dirka (doprava), Hammeda (sklad) a mňa (nákup a predaj).

Hertog si hlasno odkašľal, rozhlíadol sa okolo seba, ešte raz si odkašľal a povedal: „Ani poriadne neviem, kde mám začať.“ Vyzeral, akoby ho škrtila kravata. „Pri pohľade na čísla z minulých kvartálov sa nás zmocňuje znepokojenie. Stanovené ciele sa nám nepodarilo dosiahnuť, dostali sme sa do červených čísel.“

Dirk hľadel vydesene a červenal sa ako tie čísla. Nevedel, o čom je reč.

„Finančná situácia je jednoducho taká, že vedenie je nútené v krátkom čase uskutočniť internú reorganizáciu, ktorej opatrenia by nám v konečnom dôsledku mali priniesť úsporu pracovných nákladov. S dôsledkami tejto reorganizácie v našej krásnej firme bude konfrontovaný každý.“

Na Hammeda a Dirka to bolo priveľa nezrozumiteľných slov v jednej vete. Jasné bolo len to, že sa bude diať čosi zlé, no čo?

Po ešte dlhšom prúde zahmlievajúcich slov vyšlo najavo, že musia prepustiť dvoch ľudí, ibaže šéf váhal, ktorých. O svojom rozhodnutí nás informuje čo najskôr.

Menšie rozhlíadnutie po pléne mi našepkalo, že možnosti sú obmedzené.

1. Buď bude musieť robiť Dirk robotu za Hammeda, alebo naopak. Vyletí Dirk alebo Hammed.
2. Hertog by mohol prepustiť svoju sekretárku, no riaditeľa bez sekretárky si nedokážem predstaviť.
3. Berend bude robiť moju robotu. Ja poletím.
4. Ja preberiem Berendovu robotu, čo sa s najväčšou pravdepodobnosťou nestane, pretože Berend má dve účtovnícke osvedčenia a ja nie, hoci človek by mohol jeho robotu robiť dostatočne dobre aj s rybárskym lístkom.

Záver: šanca, že v krátkom čase ostanem bez práce, je veľká.

Musím priznať, že ma to zarazilo menej, ako by som od seba očakával. Veruže mi hneď hlavou blysla myšlienka, že keď ma prepustia, budem musieť rýchlo niečo vymyslieť, aby som predišiel tomu, že strávim sedem dní do týždňa vo svojom radovom domčeku s Afrou skladaním vypratej bielizne a chodením po nákupoch. Ak sa mi to nepodarí, tak na diaľničné zápchy do Breukelenu budem ešte túžobne spomínať. Moja žena síce zamestnanie má, ale len na tri doobedia do týždňa. Pracuje v obchode s módnym oblečením pre dámy s „veľkosťou o číslo väčšou“. Tvári sa pre to dôležito, no väčšinu času trávi čakaním na zákazníkov. Okrem toho chodí v sobotu na obed hrať tenis a v stredu večer na jogu. Zvyšnú časť týždňa je doma a s prehnanou pedantnosťou sa stará o domácnosť. Ak by Afra aspoň raz za deň nezapla práčku, akoby v ten deň ani nežila.

Odhliaďnuc od rizika, že si s Afrou budeme dennodenne šliapať na päty, ma moje prepustenie nijako zvlášť nermúti. Aby som sa vyjadril v duchu mnohých mondénnych apologétovej šťastia: nemysli na ťažkosti, ale na možnosti.

„Joost, ako je to s tým domčekom v Taliansku?“

V jedno pekné septembrové popoludnie sme sedeli na terase golfového klubu pri druhej fľaši vína. Stijn sa s nami rozlúčil, musel ísť obedovať domov. Spolu s Joostom a Wouterom sme študovali jedálny lístok.

„Dobre. Veľmi dobre,“ povedal Joost.

„Takže môžeme v dohľadnom čase očakávať malú kolaudačnú párty?“ opýtal som sa.

„Nuž... to by som veru mohol zorganizovať,“ odpovedal Joost a po krátkej odmlke dodal: „Čo by ste povedali na budúci rok, na jar? V máji je tam vraj nádherne.“

„Čo znamená o... osem mesiacov,“ spočítal som nahlas.

„To znie skvelo,“ pritakal Wouter, „ale ako to vyhútame čo najlepšie?“

Chvíľu bolo ticho.

„Čo keby sme to zamaskovali za menší golfový výlet? Pánska jazda, samozrejme,“ navrhol Joost.

„Brilantný nápad už len vo svojej jednoduchosti, priateľu,“ chválil ho Wouter.

Pri zákusku už bolo všetko dohodnuté: v máji sa ide na týždenný, akože golfový výlet do Algarve. To aby sme odlákali pozornosť od Toskánska. Musíme to naplánovať mimo obdobia školských prázdnin, aby sme mali istotu, že Stijn s nami nebude môcť ísť. Tajné prázdniny skombinujeme s malým sťahovaním niekoľkých potrebných vecí. Wouter pozná akéhosi automechanika. Uňho načas vymení svoje audi za dodávku volkswagen, ktorou sa pôjde do Talianska.

„Keď nad tým uvažujem, Algarve nie je veľmi šťastný výber,“ zamyslel sa Joost, „pretože tam by sme mali letieť a to by nás možno chceli naše dámy odprevadiť na letisko Schiphol.“

„A čo tak južné Nemecko?“ navrhol som. „Cestou budeme môcť poslať domov i fotku.“

Pretože sme chceli ísť radšej cez Francúzsko, rozhodli sme sa pre južné Francúzsko.

„Tam sa aj lepšie najeme.“ Joost pozná jeden francúzsky manžel-
ský pár, ktorý v blízkosti Avignonu prevádzkuje vynikajúci cham-
bres d'hôtes, francúzsky variant penziónu. „Pošleme domov fotku
toho slávneho mosta.“

Dali sme si ešte pohárik na skvelé vyhliadky. A ešte jeden.

„Vidím, že ste sa dobre bavili.“

Afra sedela v pyžame na gauči a pila čaj na pokojný spánok.

„Áno, presne tak.“

S oznámením golfových prázdnin som sa rozhodol ešte trochu počkať.

20

Svokor si vyfúkal nos a na vreckovke pozorne skúmal výsledok.
Robil tak vždy.

„Pozerám, či som nevyfúkol aj krv.“

„Oci!“

Afra to nedokázala zniesť dokonca ani po štyridsiatich ro-
koch.

„Podobný zlozvyk mal aj jeden tréner nemeckého futbalového
mužstva, ktorý si vždy strkal ruku do nohavíc, ponaprával si vajíč-
ka a potom si ju ovoňal. Aby skontroloval, či sa už musí sprchovať,
zašepkala svokra s úsmevom.

„Mami!“

„Prepáč, zlatko, mne sa to zdalo vtipné.“

Gerda dokázala už len šepkať. Bola nadopovaná analgetikami, nemohla už ani vstať z postele, no stále ostávala tým, kým bola: duchaplnou ženskou, dobroprajnou hlavou i srdcom. Otvorenou a vždy pozornou.

Minulý týždeň sa rozhodla, že trpela dostatočne, a poprosila doktora, aby ju nechal pomaly odísť. Jej dcéra a manžel to niesli ťažko. A ja tiež. Keď príde na takéto rozumné rozhodnutia, má človek čo robiť, aby ich strávil.

„Ocenila by som, keby ste ťahali za rovnaký koniec povrazu ako ja, nie za opačný,“ povedala Gerda ticho, no presvedčivo.

Svokru som si oblúbil od prvého momentu, ako sme sa zoznámili.

Keď som sa spoznal s Afrou, bol som presvedčený o tom, že ak chce človek vedieť, aká bude jeho priateľka neskôr, musí sa dobre prizrieť jej matke. No od tohto názoru som už upustil. Radšej som sa mal pozorne zadívať na jej otca. Nikdy som si ho poriadne ani len nevšimol, akoby bol v akomsi mŕtvom uhle mojej pozornosti. Odrazu mi viac záleží na umierajúcej matke než na žene, s ktorou som sa oženil. Nemusím si to veľmi vyčítať, pretože keby ma Afra mohla beztriestne vymeniť za šteňa labradora, neváhala by ani na moment. Manžel a šteňa dokopy, to by nešlo, pretože som alergický na psy. Vlastne na mačky, ako vyhlasoval svokor s nesmiernou presvedčivosťou, vraj ak je raz človek precitlivený na mačky, tak je alergický aj na psy. Tak som ho v tom nechal. Či trepe nezmysly, alebo nie, už roky mu neoponujem. A v tomto prípade mi to aj vyhovuje. Preto sme nikdy nemali psa, mačku, škrečka či iného chlpáča.

„Ale na rybky alergický nie je, miláčik,“ povedala raz Gerda povzbudivo, keď sa Afra znova sťažovala, že nemôže mať psa.

„Mami, prestaň!“ vyštekla na ňu Afra.

V každom prípade to musí byť také zviera, ktoré si môže položiť do lona. S rybkou by to veľmi nešlo.

Náš domáci lekár je jeden liberálny, duchaplný muž. Už pred pár mesiacmi, na požiadanie mojej svokry, začal s procedúrou eutanázie. Medzičasom sa zriadili všetky potrebné potvrdenia vrátane konzultácie s ďalším lekárom .

Dohoda znela, že ak o to Gerda požiada, prv než jej prosbu akceptujú, dostane ešte niekoľko dní na rozmyslenie. Tie dni už uplynuli a Gerda znova požiadala doktora, aby urobil jej trápeniu koniec.

Už s tým začal. Zajtra bude po všetkom. Mám pocit, akoby som zjedol betónový kváder.

21

V izbe bolo nesmierne teplo. Svokor nastavil termostat na dvadsaťtri stupňov.

„Nechcem, aby jej bolo zima, keď umrie.“

„Prílišné teplo možno tiež nie je veľmi príjemné,“ namietol som opatrne. Môj návrh však negoval.

Gerda ležala so zatvorenými očami na vyvýšenej nemocničnej posteli, ktorú sme na túto príležitosť prepravili oknom a umiestnili do stredu izby. Takto sme mohli sedieť okolo nej. Pod tým množným číslom treba rozumieť: manžel Piet, Afra, Pietova sestra, doktor a ja. Ošetrovatelka z úcty odstúpila.

O Pietovej sestre som vedel, že Gerdu v oblube nemala. Nikdy nechápala ani zamak z lásky, vtipu a irónie, s ktorými Gerda kráčala životom.

„Tvoja žena nemá rešpekt pred ničím,“ počul som, ako kedysi povedala Pietovi v kuchyni, v momente, keď som vstúpil do miestnosti. „Nemyslím to v zlom,“ dodala, hneď, ako si všimla, že som ju počul.

„Ja sa jej na to veru môžem opýtať,“ povedal som, „pretože podľa mňa má práve priveľký rešpekt pred všetkým, čo si úctu zaslúži.“

Nuž, veru nie, vôbec sa jej na to nemám pýtať, svoju pripomienku vraj tak nemyslela.

Pieta upodozrievam z toho, že ak by si mohol vybrať medzi návratom slovnej súťaže Lingo na televízne obrazovky alebo uzdravením svojej ženy, rozmýšľal by dlho a úporne. Ten chlap sa v toku času prepracoval na najväčšieho egoistu, akého poznám. A nedával si už ani tú námahu, aby sa tým tajil.

To, že Gerda kráčala životom v dobrej nálade takmer až do konca, odráža nezlomnú silu, ktorá sa v nej skrývala. „Nedopustím, aby ma niekto oškľbal o radosť a šťastie, a ty už vôbec nie,“ počul som, ako to kedysi povedala manželovi. Odvtedy v sebe túto myšlienku opatrujem a snažím sa ju aj praktizovať.

Ticho okolo postele bolo neprijemné. Sestra si odkašľala.

„Možno je jej predsa len horúco,“ ozval som sa, „priložím jej uterák na čelo.“

„Rob si, čo chceš,“ zabrbľal Piet.

„Tak, maminka, trochu ťa opláchnem,“ prihovril som sa jej mäkko do ucha.

Na tvári sa jej objavil takmer neviditeľný úsmev a zdalo sa, akoby chcela niečo povedať, no z úst jej nevyšiel ani hlások.

Lekár jej vpichol infúziu a my sme pozorovali kvapkanie tekutiny z hadičky. „Už to dlho nepotrvá,“ povedal krátko potom, „srdcový tep sa spomaľuje.“

„Detaily ma nezaujímajú, doktor,“ odsekol Piet.

O trochu neskôr prešla Gerdou triaška a otvorili sa jej ústa.

„Vaša matka skonala,“ vyslovil lekár vlúdne.

„A moja žena,“ dodal Piet.

„Prepáčte, a vaša žena, samozrejme.“

Afra mi plakala v náručí. Chveli sa jej plecيا.